

A Turizmus Konjunktúraindex (TUX) alakulása 2002. negyedik negyedében

Összeállította a Magyar Turizmus Rt. megbízásából a M.Á.S.T. Piac- és Közvéleménykutató Társaság

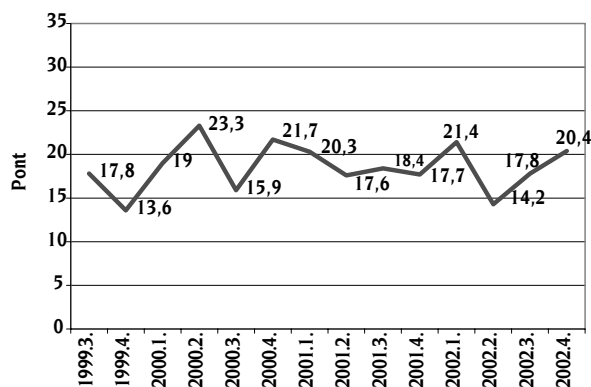
A Magyar Turizmus Rt. 1999 óta folyamatosan méri a turizmus konjunktúrális helyzetét. 2001 negyedik negyedétől kezdve – közbeszerzési eljárás nyerteseként – a M.Á.S.T. Piac- és Közvéleménykutató Társaság közreműködésével készül a Turizmus Konjunktúraindex.

1. A TUX index alakulása 1999 harmadik és 2002 negyedik negyedéve között

A 2002. év negyedik negyedéve konjunktúra helyzetének bemutatása előtt vizsgáljuk meg, hogy a TUX bevezetése óta miként változott Magyarországon a turizmus konjunktúrális helyzete. Az 1. számú ábrán látható, hogy a TUX index értéke a vizsgált időszakban a 13,6 és 23,3 pont közötti sávban ingadozik.

1. ábra

A TUX index alakulása 1999 harmadik és 2002 negyedik negyedéve között

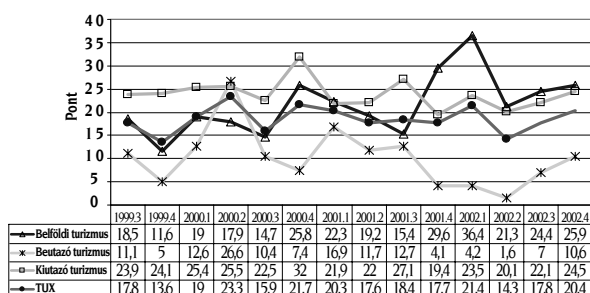
Az idősort vizsgálva a következő jelenségekre hívjuk fel a figyelmet:

- A vizsgált időszakban a turizmus konjunktúrális helyzete alapvetően kedvezően alakult.
- A 2000. év negyedik negyedévéig határozott ingadozás figyelhető meg.
- 2001-ben stagnálás következett be.
- Az idősor végét – 2002. év második negyedétől – növekedés jellemzi.

A 2. számú ábrán a TUX részindexeinek alakulását foglaltuk össze. Az összetevőket vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az egyes részterületek konjunktúrális helyzete jelentősen eltér egymástól, ezért a következőkben részletesen elemezzük az egyes részindexeket.

2. ábra

A TUX összetevőinek alakulása a vizsgált időszakban

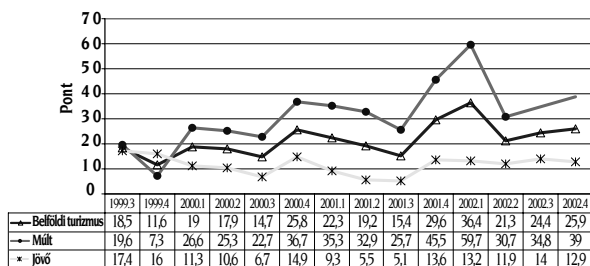
1.1 A BELFÖLDI TURIZMUS KONJUNKTÚRAINDEXE

A 2. számú ábrán nyomonkövethető, hogy a belföldi turizmus konjunktúraindexe nagymértékű ingadozást mutat. 2002 negyedik negyedévében kismértékű növekedés figyelhető meg az előző időszakhoz képest. A belföldi turizmus konjunktúraindexét két – azonos súlyú – komponens alkotja, a múltra és a jövőre vonatkozó részindex. A 3. számú ábra e két tényező alakulását mutatja be.

A 3. számú ábrán látható, hogy a múlt eseményeinek megítélése 2000 első negyedétől kezdve kedvezően befolyásolja a belföldi turizmus konjunktúraindexének alakulását. Az utolsó öt negyedévben a jövőre vonatkozó index gyakorlatilag stagnál, a jövő konjunktúrális megítélése azonban továbbra is kedvezően alakul.

3. ábra

A belföldi turizmus konjunktúraindexének alakulása a vizsgált időszakban

1.2 A BEUTAZÓ TURIZMUS KONJUNKTÚRAINDEXE

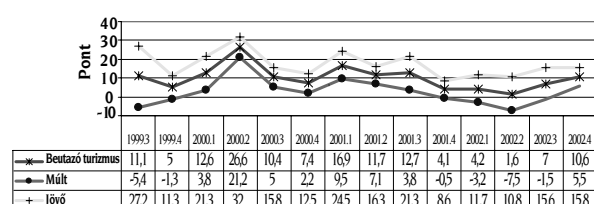
A 2. számú ábrán láthattuk, hogy a beutazó turizmus kon-

junkturális helyzete mind a belföldi, mind a kiutazó turizmusnál kedvezőtlenebbül alakult. A beutazó turizmus konjunktúraindexé jelentős ingadozást mutat, a TUX index értékét csak 2000 második negyedévében haladta meg. Határozottan kedvezőtlen jelenség, hogy immár négy negyedéve (a 2001. szeptember 11. események óta) a beutazó turizmus konjunktúra indexe alacsony (4,1 és 10,6 pont közötti) sávban mozog.

A 4. számú ábrán a beutazó index összetevőit foglaltuk össze.

4. ábra

A beutazó turizmus konjunktúraindexének alakulása a vizsgált időszakban

A beutazó turizmus esetében – a belföldi turizmussal szemben – a múltra vonatkozó index az, amely inkább kedvezőtlenül befolyásolja a konjunktúraindexet. Az ábra azt is szemlélteti, hogy a jövő megítélésének erőteljese ingadozása 2001 negyedik negyedévével kezd kiegyenlítődni. Figyelmet érdemel, hogy múltra vonatkozó index negatív tendenciája – 2001 negyedik negyedévével kezdve a folyamatosan negatív értéket ér el – 2002. negyedik negyedévben megszűnik.

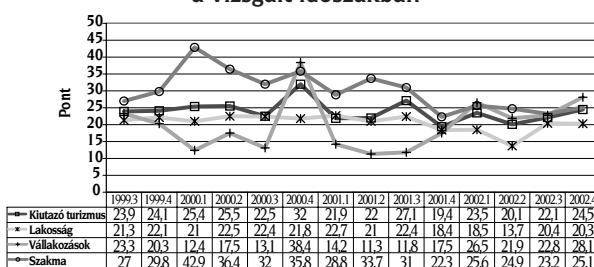
1.3 A KIUTAZÓ TURIZMUS KONJUNKTÚRAINDEXE

A TUX indexet alkotó három rész-index közül (lásd 2. számú ábra) a kiutazó turizmus helyzete a legkiegyensúlyozottabb. A kutatási adatok alapján kijelenthetjük, hogy a kiutazó turizmus konjunktúra helyzete a vizsgált időszakban kedvezően alakult.

Az 5. számú ábrán a kiutazó index összetevőit foglaltuk össze. A vállalkozói és szakmai részindex 2001 negyedik negyedévével kezdve gyakorlatilag azonos szinten mozog. 2002 negyedik negyedévében a lakossági index viszont kimutathatóan alacsonyabb értéket ért el.

5. ábra

A kiutazó turizmus konjunktúraindexének alakulása a vizsgált időszakban

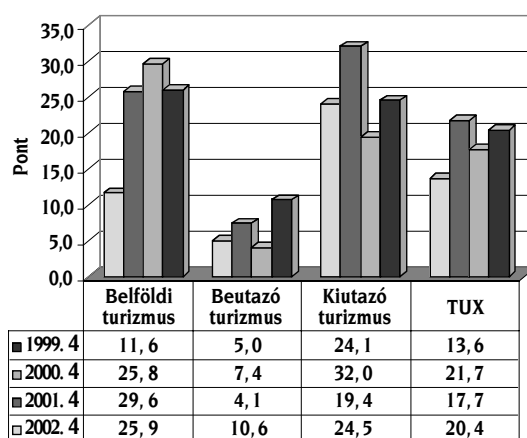

2. A TUX index alakulása az elmúlt négy év negyedik negyedévében

Magyarországon a turizmust erős szezonális jellemzi, ezért a TUX index értékelésénél törekedni kell ennek kiszűrésére. A szezonális hatását viszonylag könnyen semlegesíteni tudjuk, ha azonos időszakok adatait hasonlítjuk össze. Ennek megfelelően a következőkben a TUX index alakulását az elmúlt három év negyedik negyedéve alapján vizsgáljuk meg.

6. ábra

A TUX és összetevőinek alakulása az elmúlt négy év negyedik negyedévében

A 6. számú ábrán látható, hogy 2002 negyedik negyedévben a TUX index értéke az előző év azonos időszakához képest kis mértékben, 2,7 ponttal növekedett, és így a vizsgált időszakban a második legmagasabb értéket érte el.

A TUX összetevőit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a beutazó turizmus konjunkturális helyzete jelentősen (6,7 pont) javult, de még így is messze elmarad a másik két komponens konjunkturális helyzetétől. Az előző évhez viszonyítva a belföldi turizmus konjunktúra indexe ugyan visszaesett 3,7 ponttal, de összességében a belföldi turizmus helyzete – 1999. 4. negyedévével leszámítva – kedvezőnek minősül. 2002. év negyedik negyedévben a kiutazó turizmus index értéke is szignifikánsan (5,1 pont) javult. A következőkben az egyes részindexek elmúlt négy évben elért értékeit hasonlítjuk össze.

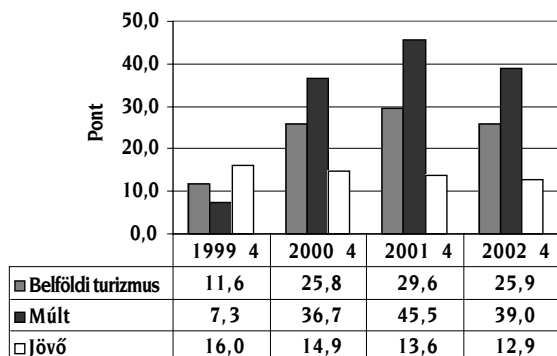
2.1 A BELFÖLDI TURIZMUS KONJUNKTÚRAINDEXE NEK ALAKULÁSA

A 7. számú ábrán nyomonkövethető, hogy a közelmúlt folyamataira vonatkozó index erőteljesen ingadozik, a legmagasabb értéket (45,5 pont) 2001 negyedik negyedévében érte el. A vizsgált időszakban – az 1999. évet leszámítva – a várakozási index jóval alacsonyabb értékeket vesz fel, és gyakorlatilag stagnálásról beszélhetünk.

A belföldi turizmus konjunktúraindex összetevőinek alakulása 2002 negyedik negyedévében

Összetevők (egyenlegek és indexek)	Időszak			
	1999.4	2000.4	2001.4	2002.4
A kereskedelmi szálláshelyek belföldi vendégéjszakáinak száma (előző év azonos időszaka=100)	6,8	4,5	-3,6	-1,6
Belföldi kiküldetési napok száma (az érintett cégeknél)	43,8	88,8	120,4	97,4
A belföldi látogatók száma a múzeumokban, kiállítóterekben (egyenleg)	-28,7	16,8	19,8	21,1
Múltra vonatkozó index	7,3	36,7	45,5	39,0
A kereskedelmi szálláshelyek várható belföldi vendégéjszakái (egyenleg)	16,9	20,8	11,6	9,6
A lakosság várható belföldi turisztikai kiadásai (egyenleg)	12,8	9,7	14,4	17,4
A lakosság várható szálláskiadásai (egyenleg)	16,0	14,0	13,5	12,8
A vállalkozások várható kiküldetési napjai (egyenleg)	8,7	8,3	2,1	-3,0
A vállalkozások belföldi kiküldetési költségének várható alakulása (egyenleg)	32,9	26,2	16,6	20,2
A vendéglátás várható forgalma (egyenleg)	23,4	13,9	6,5	6,1
A lakosság várható vendéglátási kereslete (egyenleg)	16,0	12,7	13,9	15,7
A múzeumok kiállítótermei rendezvények várható belföldi látogatószáma (egyenleg)	1,3	13,5	30,6	24,5
Várakozásra vonatkozó index	16,0	14,9	13,6	12,9
Belföldi turizmus konjunktúraindex	11,6	25,8	29,6	25,9

7. ábra

A belföldi turizmus konjunktúraindex és összetevőinek alakulása az elmúlt négy év negyedik negyedévében

Az 1. számú táblázatban a múltra, illetőleg a jövőre vonatkozó index összetevőit mutatjuk be részletesen. A közelmúlt összetevői közül a kereskedelmi szálláshelyek belföldi vendégéjszakáinak száma 2002 októberében 1,6 százalékkal csökkent az előző év azonos időszakában mért értékhez képest. Az 50 főnél többet foglalkoztató cégeknél továbbra is magas a belföldi kiküldetési napok száma. A múzeumok, kiállítóterem többségénél a korábbiakhoz képest nőtt a látogatók száma az elmúlt 12 hónapban.

Vagyis az index értéke elsősorban a múzeumok, kiállítóterem és a vendéglátás pozitív várakozásaiból adódik.

A várakozási index összetevői közül azokat emeltük ki, melyek a 12,9 pontos érték kialakulásához nagymértékben hozzájárultak.

2. táblázat

A várakozási index összetevői

Tényező	Optimista *	Pesszimista **
A belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák várható alakulása	34%	9%
A vendéglátás várható forgalma	32%	19%
A belföldi kiküldetési napok várható alakulása	14%	17%
A múzeumok, kiállítóterem várható belföldi látogatóinak száma	59%	9%

* Optimista = aki az elkövetkező 12 hónapra vonatkozóan valamilyen mértékű növekedésre, javulásra számít.

** Pesszimista = aki az elkövetkező 12 hónapra vonatkozóan valamilyen mértékű csökkenésre, visszaesésre számít.

Az optimistán, illetve pesszimistán felüliek nem számítanak változásra.

2.2 A KIUTAZÓ TURIZMUS KONJUNKTÚRAINDEKÉNEK ALAKULÁSA

A kiutazó turizmus konjunktúraindex 2002 negyedik negyedévében 24,5 pontot ért el, amely jelentős, szignifikáns növekedésnek minősül az előző év hasonló időszakához képest. Ennek megfelelően a kiutazó turizmus konjunktúrális helyzete stabilan kedvezően alakult a vizsgált időszakban, bár az index összetevőinek értéke jelentős változást mutat. A 8. számú ábrán látható, hogy a három fő

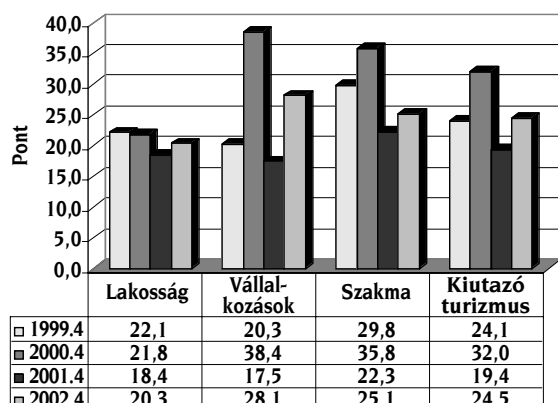
A kiutazó turizmus konjunktúraindex összetevőinek alakulása 2002 negyedik negyedévében

Összetevők (egyenlegek és indexek)	Időszak			
	1999.4	2000.4	2001.4	2002.4
A lakossági turisztikai kiutazások száma 100 főre vetítve	33,4	20,5	35,6	38,2
A lakosok kiutazó turisztikai költségének aránya jövedelmükhöz	3,2	2,9	4,1	4,4
A lakosok kiutazó turisztikai költségéből a belföldön elköltött összeg aránya %	43,8	50,5	36,5	37,4
A lakosság kiutazási terve (egyenleg)	18,1	18,2	9,2	11,5
A lakosság várható kiutazó turisztikai költsége (egyenleg)	22,4	22,2	13,9	16,1
A lakosok várható kiutazó turisztikai költségéből a belföldön elkölteni szándékozott összege (egyenleg)	11,7	16,7	11,4	14,4
Lakosság indexe	22,1	21,8	18,4	20,3
A külföldi kiküldetési napok száma (az érintett vállalkozásokra)	34,1	87,4	44,6	77,0
A vállalkozások várható külföldi kiküldetési (egyenleg)	8,7	15,3	2,4	1,3
A vállalkozások várható külföldi kiküldetési költsége (egyenleg)	31,1	26,1	18,3	23,1
A vállalkozások várható kereslete utazási irodák szolgáltatásai iránt (egyenleg)	7,4	25,0	4,6	11,3
Vállalkozások indexe	20,3	38,4	17,5	28,1
A touroperátorok által eladott külföldi utak várható száma (egyenleg)	47,1	60,2	30,0	28,8
A touroperátorok által eladott külföldi utak árbevételének várható volumene (egyenleg)	66,0	45,5	28,7	28,0
Az utazási irodák repülő- vasúti- és buszjegyeladásainak várható alakulása (egyenleg)	28,6	27,0	20,4	16,3
Az utazási irodák repülő- vasúti- és buszjegyeladásainak várható árbevétele (egyenleg)	22,3	27,0	23,3	18,6
Az utazási irodák szállásfoglalásainak várható alakulása (egyenleg)	23,4	27,7	21,1	30,7
Az utazási irodákban történő valutakiváltás várható alakulása (egyenleg)	-27,6	1,3	-12,2	13,4
Az utasbiztosítások eladásának várható alakulása (egyenleg)	8,8	33,6	32,5	35,2
A repülőársaságok jegyeladásának várható alakulása (egyenleg)	50,0	50,0	20,0	25,1
A repülőársaságok jegyárbevételének várható alakulása (egyenleg)	50,0	50,0	36,7	29,6
Szakma indexe	29,8	35,8	22,3	25,1
Kiutazó turizmus konjunktúra indexe	24,1	32,0	19,4	24,5

szegmensen belül csak a lakosnál nem figyelhető meg jelentős mértékű ingadozás. 2002 negyedik negyedévében a vállalkozások indexe jelentősen emelkedett, a szakma indexének értéke is emelkedett, de jóval szerényebb mértékben.

8. ábra

A kiutazó turizmus konjunktúraindex és összetevőinek alakulása az elmúlt négy év negyedik negyedévében

A 3. számú táblázatban a kiutazó turizmus összetevő indexeit mutatjuk be részletesen. A kutatásba bevont személyek 67 százaléka nem vett részt külföldi utazáson az adatfelvételt megelőző 12 hónapban. Azok közül, akik a vizsgált időszak alatt voltak külföldön, 63% egy, 27% 2-3 alkalommal járt ott. A válaszadók egytizede négy-szer vagy annál többször lépte át országhatárt.

A lakossági várakozások közül a következő markáns tényezőket emeljük ki:

4. táblázat

Lakossági várakozások

Tényező	Optimista	Pesszimista
a várható külföldi utazások száma	29%	6%
a várható külföldi utazások átlagköltsége	36%	6%

A fenti táblázatból látható, hogy a lakosság a külföldi utak vonatkozásában optimistán tekint a jövőre, a válaszadók:

– 29%-a azt prognosztizálja, hogy a vizsgált időszakban a korábbi egy évhez képest több alkalommal fog kül-

földre utazni;

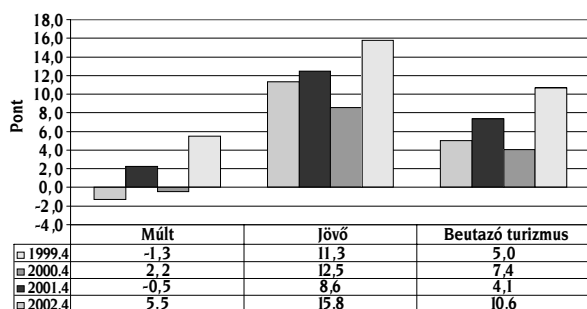
- 36%-a azt várja, hogy utazásai során átlagosan többet tud majd költeni; valamint
- a pesszimisták az optimistákhoz képest jóval alacsonyabb arányt képviselnek.

2.3 A BEUTAZÓ TURIZMUS KONJUNKTÚRAINDEXEK ALAKULÁSA

A beutazó turizmus konjunktúraindexe 2002 negyedik negyedévében 10,6 pontot ért el, ami jelentős, 6,5 pontos javulást jelent az előző év hasonló időszakához képest. A négy év negyedik negyedévet vizsgálva kijelenthetjük, hogy konjunktúrális szempontból 2002 negyedik negyedéve volt a legkedvezőbb. Ennek ellenére a beutazó turizmus konjunktúrális helyzete mind a belföldi, mind a kintutazó turizmusnál jóval kedvezőtlenebbül alakult a vizsgált időszakban.

9. ábra

A beutazó turizmus konjunktúraindex és összetevőinek alakulása az elmúlt négy év negyedik negyedévében

A 2002 negyedik negyedévében a közelmúltra vonatkozó index ismét pozitív értékét vett fel. A várakozási index jelentős javulása (7,2 pont) nagymértékben hozzájárult a beutazó index szignifikáns javulásához.

A beutazó turizmus összetevő indexeit az 5. számú táblázatban mutatjuk be részletesen.

A táblázat mutatja, hogy a beutazó turizmus konjunktúraindexének alakulását kedvezően befolyásolja, hogy a vizsgált időszakban

- jelentősen növekedett a külföldi látogatók száma, valamint
- a beutazást szervező utazási irodák várakozási kedvezően alakulnak.

A múzeumok megítélése szerint a következő 12 hónap kedvezően fog alakulni, a megkérdezettek többsége (48%) a külföldi látogatók számának emelkedésével számol.

A következőkben összefoglalóan kiemeljük a szegmensenkénti megkérdezések azon tapasztalatait, amelyeket önmagukban is hasznos információnak minősítettünk.

3. A lakossági turizmus konjunktúra indexének alakulása

A felmérés keretében összesen 1000 olyan személy megkérdezésére került sor, aki az elmúlt 12 hónap során legalább egy éjszakát távol töltött otthonától, és utazásának célja nem napi munkavégzés, illetve olyan tanulás volt, amely rendszeresnek tekinthető.

3.1 A BELFÖLDI UTAZÁSOK JELLEMZŐI

A kutatásba bevont személyek döntő többsége, 93%-a az adatfelvételt megelőző 12 hónapban részt vett belföldi utazáson.

Felmérésünkben 33%-ot képviseltek azok, akik a vizsgált időszak alatt egy alkalommal utaztak Magyarországon. A 2-3 alkalommal útra kelők aránya 30% volt. Ennél többször a megkérdezettek mintegy harmada (37%) vett részt belföldi utazáson.

A kérdésre válaszolók (990 fő) átlagosan 5,1 utazá-

5. táblázat

A beutazó turizmus konjunktúraindex összetevőinek alakulása 2002 negyedik negyedévében

Összetevők (egyenlegek és indexek)	Időszak			
	1999.4	2000.4	2001.4	2002.4
A külföldi látogatók száma (index)	-14,2	9,2	-6,3	11,0
A külföldi vendégéjszakák a kereskedelmi szálláshelyeken (index)	3,4	3,9	-2,3	1,3
A fizetős autópályák (hétvégi) forgalmának alakulása (index)	7	-6,4	7,2	4,2
Múltra vonatkozó index	-1,3	2,2	-0,5	5,5
A múzeumok külföldi belépőinek várható száma (egyenleg)	13,6	17,5	23,9	20,4
A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégéjszakáinak várható alakulása (egyenleg)	20,4	15,5	7,2	5,3
A beutazást szervező külföldi és hazai utazási irodák várakozásai (egyenleg)	37,9	15,3	13,3	20,4
Az utazási irodákban történő valutabeváltás várható alakulása (egyenleg)	-26,6	1,8	-10,0	17,2
Jövőre vonatkozó index	11,3	12,5	8,6	15,8
Beutazó turizmus konjunktúraindexe	5,0	7,4	4,1	10,6

son vettek részt az elmúlt egy év során. Ha az utazások számát a belföldi utazáson részt vevőkre (925 fő) vetítjük, ez az érték 5,5. A szegmentációs elemzések szerint legtöbb alkalommal

- a férfiak (6,3 alkalom),
- az egy fős háztartások (7,2 alkalom),
- a 60 évnél idősebb korosztály (6,4 alkalom),
- az átlag feletti jövedelemmel rendelkezők (6,6 alkalom),
- a fővárosban élők (7,8 alkalom), valamint
- a Közép-Magyarország statisztikai régió lakói (7,4 alkalom) utaztak.

3.2 AZ UTAZÁSI KÖLTSÉGEK ALAKULÁSA AZ ELMÚLT 12 HÓNAPBAN

A megkérdezettek közül 36 személy nem tudta megmondani, hogy belföldi utazása(i) mennyibe került(ek). A kérdésre válaszolók (883 fő) átlagosan 55 287 Ft-ot költöttek el magyarországi útjuk/útjaik során. Közülük 17 fő nyilatkozta, hogy utazása során nem volt kiadása. Azoknak, akik költöttek (866 fő), átlagosan 56 372 Ft-ba került(ek) az utazása(ik).

A szegmentációs elemzések szerint belföldi utazás(ok)ra átlagosan a legtöbb pénzt

- a férfiak (62 170 Ft),
- a 40-49 év közötti korosztály (64 010 Ft),
- a felsőfokú végzettségűek (73 250 Ft),
- az átlag feletti jövedelemmel rendelkezők (68 600 Ft),
- a fővárosiak (83 360 Ft), valamint
- a Közép-Magyarország statisztikai régióban élők (75 490 Ft) költöttek.

Ezzel szemben az utazás(ok) során a legalacsonyabb kiadással

- a 60 évnél idősebb korosztály (40 040 Ft),
- a maximum 8 általánossal rendelkezők (36 896 Ft),
- az egy fős háztartások tagjai (44 390 Ft)
- a kisközségekben lakók (40 150 Ft), valamint
- a Dél-Alföld statisztikai régióban élők (38 170 Ft) jellemezhetőek.

Az adatok azokra vonatkoznak, akiknek utazásaik során voltak kiadásaik.

3.3 A KERESKEDELMI SZÁLLÁSHELYEN ELTÖLTÖTT ÉJSZAKÁK SZÁMA

A válaszadók közül 618 fő éjszakázott az elmúlt egy év során hazai kereskedelmi szálláshelyen. Az általuk eltöltött vendégéjszakák száma átlagosan 8,1 volt. (Ha az adatokat a belföldi utazáson részt vevőkre vetítjük, az említett mutató értéke 5,4.)

A kereskedelmi szálláshelyeket leghosszabb időre

- a 60 évnél idősebb korosztály (10,9 éjszaka),
- a felsőfokú végzettségűek (10,9 éjszaka),
- az egy fős háztartások (9,2 éjszaka),
- a budapestiek (12,1 éjszaka), illetve

- a Közép-Magyarország statisztikai régióban élők (11,1 éjszaka) vették igénybe.

Ezzel szemben legkevesebbet

- a 30-39 éves korosztály tagjai (7,2 éjszaka),
- a szakmunkás-iskolai végzettséggel rendelkezők (5,9 éjszaka),
- a kisközségi lakosok (5,6 éjszaka), illetve
- az Észak-Magyarország és az Észak-Alföld statisztikai régióban élők (5,6 éjszaka) éjszakáztak kereskedelmi szálláshelyen.

3.4 A VÁRHATÓ VENDÉGÉJSZAKÁK SZÁMA

A kutatásban részt vevő személyek közül 114 fő nem tudta megmondani, hogy az elmúlt 12 hónaphoz viszonyítva a következő egy évben többet, ugyanannyit, vagy kevesebbet fog kereskedelmi szálláshelyen éjszakázni.

A kérdésre konkrét választ adók (880 fő) közel egyharmada (34%) azt tervezi, hogy az elmúlt egy évhez viszonyítva a jövőben több éjszakát fog kereskedelmi szálláshelyen eltölteni. E személyek döntő részénél a vendégéjszakák számának emelkedése nem lesz jelentős mértékű. Ugyanakkor a válaszolók 9%-a úgy véli, hogy az elkövetkezendő egy évben kevesebbet fog kereskedelmi szálláshelyen éjszakázni, 56%-uk pedig nem számít változásra.

A szegmentációs elemzések szerint különösen

- a férfiak (39%),
- a 29 év alatti korosztály tagjai (45%),
- a jó anyagi körülmények között lévők (41%),
- a fővárosban lakók (46%), valamint
- a Közép-Magyarország statisztikai régió lakói (42%) tervezik azt, hogy a korábbi egy évhez képest több éjszakát fognak kereskedelmi szálláshelyen eltölteni.

A kereskedelmi szálláshelyek jövőbeni igénybevételét az átlagosnál pesszimistábban ítélik meg

- a 60 évnél idősebbek (19%),
- a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők (26%),
- az átlag alatti jövedelműek (25%),
- a nagyközségekben élők (28%), illetve
- a Nyugat-Dunántúl statisztikai régióban lakók (21%).

3.5 AZ ÉTKEZÉS NÉL IGÉNYBE VETT VENDÉGLÁTÓHELYEK

A megkérdezettek közül 196 személy belföldi utazásai során egyáltalán nem fogyasztott meleg ételt vendéglátóhelyen, 16 fő pedig nem tudta megmondani, hogy hány alkalommal étkezett ott.

Azok, akik étkeztek vendéglátóhelyen (713 fő), átlagosan 9,1 alkalommal vették igénybe étterem, fogadó szolgáltatásait.

3.6 A KÜLFÖLDI UTAZÁSOK JELLEMZŐI

A kutatásba bevont személyek 67%-a nem vett részt külföldi utazáson az adatfelvételt megelőző 12 hónapban.

Azok közül, akik a vizsgált időszak alatt voltak külföldön (325 fő), 63% egy, 27% 2-3 alkalommal járt ott. A válaszadók 10%-a négyszer vagy annál többször lépte át országhatárt utazás céljából.

A válaszolók (1 000 fő) átlagosan 0,64 alkalommal utaztak az elmúlt egy év során külföldre. Ha az utazások számát a külföldre látogatókra (325 fő) vetítjük, ez az érték 2,0.

A határon túlra látogatók közül legtöbbször Nyugat-Dunántúli (2,5 alkalom) és Észak-Alföld (2,5 alkalom) statisztikai régióinak lakói vettek részt külföldi utazáson, legkevesebb alkalommal a Közép-Dunántúli (1,5 alkalom) statisztikai régió területén élők utaztak külföldre.

3.7 AZ UTAZÁSOK KÖLTSÉGE

Az elmúlt egy év során megtett külföldi utazások a kiutazóknak átlagosan 151 810 Ft-ba kerültek. (A számításnál a költségekről pontos információval rendelkezőket (306 fő) vettük alapul.)

Az ismérvek szerinti elemzések több említésre méltó különbséget is felszínre hoztak. Ezek szerint utazásaik során a legtöbbet

- a főiskolai, illetve egyetemi végzettségűek (179 080 Ft),
- az átlagosnál jobb körülmények között lévők (183 350 Ft),
- a budapesti lakosok (225 450 Ft), valamint
- a Közép-Magyarország (208 050 Ft) statisztikai régió lakói költöttek.

Külföldi utazásaikra legkevesebbet

- a 8 általánossal rendelkezők (79 800 Ft), valamint
- a Dél-Alföld (85 560 Ft) és az Észak-Alföld (106 540 Ft) statisztikai régió lakói áldoztak.

Az adatok az utazáson részt vevőkre, és a költségekről pontos információval rendelkezőkre vonatkoznak.

4. A szálláshelyek megkérdezésének tapasztalatai

A kutatásba bevont 197 szálláshely közül négyenél nem tudták előre jelezni, hogy a korábbi egy évhez képest a következő 12 hónapban hogyan alakul náluk a vendégéjszakák száma.

A véleményt nyilvánítók mintegy harmada (35%) arra számít, hogy a jövőben a vendégéjszakák száma emelkedni fog. Ezzel szemben 20%-uk pesszimistán nyilatkozott a kérdéssel kapcsolatban, ők a vendégéjszakák számának csökkenését prognosztizálják. Az előrejelzések alapján a változások aránya egyik esetben sem lesz jelentős.

A várakozások szerint a vendégéjszakák számának visszaesése a külföldiek esetében lesz magasabb: a válaszadók mintegy ötöde (22%) nyilatkozta, hogy a követ-

kező 12 hónapban a határon túlról érkezőknél az eltöltött vendégéjszakák vonatkozásában csökkenésre számít. Az említett mutató értéke a belföldi vendégek esetében 15%.

Ezzel szemben a belföldi vendégek által eltöltött éjszakák számának növekedését a szakemberek 34%-a, a külföldi vendégéjszakák emelkedését 35%-uk várja.

5. A vendéglátóhelyek megkérdezésének tapasztalatai

A következő 12 hónapot tekintve a vendéglátóhelyek 32%-a számít forgalma növekedésére. A kérdésre választ adók 49%-a nem vár változást. A válaszolók (97 egység) 19%-a a kérdés kapcsán pesszimistán nyilatkozott a jövőt illetően.

A választ adó szakemberek (97 fő) annak ellenére derűlátóak a jövőre nézve, hogy jelentős részük szerint az évszakban szokásoshoz képest jelenleg kevesebb náluk a vendég. Különösen a külföldi vendégek számánál tapasztalható visszaesés, erről a válaszolók (81 egység) mintegy kétötöde (42%) számolt be.

A külföldi vendégek számának emelkedésére a megkérdezettek 14%-a számít. Ez az arány a belföldiek esetében magasabb, összesen 23%.

6. Az utazásszervezők megkérdezésének tapasztalatai

A felkeresett utazásszervezők közül 7 nem foglalkozik külföldi utak szervezésével, egy szakember pedig nem tudott nyilatkozni a külföldi utak várható értékesítéséről.

A kérdésre konkrét választ adók (92 fő) várakozásai az elkövetkezendő 12 hónapot tekintve optimisták: 59%-uk arra számít, hogy cégénél az elkövetkezendő egy év során az értékesített külföldi utak száma emelkedni fog. Az utazásszervezők döntő többségénél nem lesz jelentős a változás mértéke.

Az eladott külföldi utak volumenének csekély visszaesésével a véleményt formálók 8%-a számol.

Nemcsak az eladott külföldi utak számának növekedését, hanem az értékesítésből származó bevételek várható alakulását is összességében nagyon optimistán ítélik meg az utazásszervezők. A kérdésre konkrét választ adók (93 cég) jelentős része (55%) azzal számol, hogy az elkövetkezendő 12 hónapban a külföldi utak eladásából eredő árbevétele emelkedni fog. A növekedés mértéke az utazásszervezők döntő részénél nem lesz jelentős. A véleményt nyilvánítók 8%-ának várakozása pesszimista, árbevételük nagymértékű csökkenését azonban senki nem prognosztizálta.

7. Az utazási irodák megkérdezésének tapasztalatai

A válaszadók (96 iroda) jelentős része, 63%-a úgy látja, hogy

irodájában a szálláshelyfoglalás volumene a következő 12 hónapban az elmúlt egy esztendőhöz képest emelkedni fog. A foglalások visszaesésével a szakemberek minimális hányada, mindössze 9%-a számol. A változások mértéke a döntő többség véleménye szerint nem lesz jelentős.

A külföldi szálláshelyfoglalásból származó árbevétel tekintve a szakemberek várakozása összességében nagyon optimista: a válaszolók (96 iroda) jelentős hányada (64%) szerint az elkövetkezendő 12 hónapban a külföldi szálláshelyfoglalásból eredő bevétel több lesz, mint az előző egy évben volt. A választ adók csekély aránya (7%) pesszimistán nyilatkozott árbevétele várható alakulásáról. Az árbevétel növekedését, illetve csökkenését prognosztizáló szakemberek a változás mértékét nem tartják jelentősnek.

A véleményt formálók (87 fő) valamivel több mint fele (52%) számít arra, hogy cégénél az elkövetkezendő egy évben emelkedni fog a belföldi szálláshelyfoglalás volumene. A növekedés a többség véleménye szerint nem lesz nagymértékű. A hazai szálláshelyfoglalások számának visszaesését a válaszolók 7%-a prognosztizálja, egy személyt kivéve azonban valamennyien csupán kismértékű csökkenésre számítanak. A belföldi szálláshelyfoglalás volumenének emelkedéséhez hasonlóan az abból származó árbevétel alakulását is kedvezően ítéli meg a kérdésre konkrét választ adók (86 fő) több mint fele (55%).

A határozott véleménnyel rendelkezők 7%-a látja pesszimistán a jövőt: ők a belföldi szálláshelyfoglalásból eredő árbevétel csökkenésére számítanak irodájukban az elkövetkezendő egy évben.

Az értékesített repülőjegyek számának várható alakulásáról 84 utazási iroda képviselője nyilatkozott.

A kérdésre választ adó szakemberek 38%-a az általa eladott repülőjegyek számának növekedését várja. Ennél magasabb arányt (49%) képviselnek azok, akik szerint a vizsgált területen nem lesz változás. A válaszadók 13%-a pesszimistán látja a jövőt, ők irodájukban az értékesített jegyek számát tekintve visszaesést prognosztizálnak.

A repülőjegy értékesítés árbevételének várható alakulásáról 84 iroda szakembere mondott véleményt. Amíg a válaszadók mintegy kétötöde (39%) a repülőjegy eladásokból származó bevételének emelkedését várja, addig az érintett cégek 10%-a annak csökkenésével számol. Az adatok alapján megállapíthatjuk, hogy az irodák nagy része arra számít, hogy árbevételének növekedését elsősorban az értékesített jegyek számának emelkedése okozza majd.

8. A múzeumok, kiállítótermek megkérdezésének tapasztalatai

A múzeumok, kiállítótermek közel felében (47%) nőtt a korábbiakhoz képest a látogatók száma az elmúlt 12 hónapban. Ugyanakkor a megkérdezettek 15%-a a vendégek számának csökkenését tapasztalta. A legtöbb helyen nem volt jelentős a növekedés, illetve a csökkenés mértéke.

A látogatók számának növekedéséhez egyaránt hozzájárult a belföldi és külföldi vendégek számának emelkedése. A hazai látogatók számának növekedését a válaszadók 52%-a tapasztalta, a külföldi turisták esetében ennél alacsonyabb az említett mutató értéke (39%).

A belföldi és külföldi turisták számának csökkenését hasonló arányban érzékelték a véleményt formáló szakemberek: a hazai látogatók esetében 11%, a külföldi vendégeknél 12%-uk számolt be visszaesésről.

A következő 12 hónap várakozásai nagyon optimisták, a válaszolók 59%-a a látogatók számának emelkedésével számol. Ennek mértéke a döntő többség véleménye szerint nem lesz jelentős.

9. A vállalkozások megkérdezésének tapasztalatai

A felmérésbe bevont 201 cég közül 45-nél az elmúlt egy év során nem volt belföldi kiküldetés, három személy pedig nem tudott érdemi választ adni, hogy munkahelyén a korábbiakhoz képest hogyan alakult a belföldi kiküldetési napok száma. Ennek megfelelően a belföldi kiküldetések alakulásáról 146 szakember nyilatkozott.

A cégek 18%-ánál a belföldi kiküldetési napok száma a korábbiakhoz képest emelkedett az elmúlt 12 hónapban, ugyanakkor a felkeresett gazdálkodó szervezetek kb. tizedénél (17%) csökkent ez az érték.

A választ adó szakemberek (152 fő) közel háromnegyedének (69%) várakozása szerint az elkövetkezendő 12 hónapban cégénél a belföldi kiküldetési napok száma nem fog változni.

A véleményt nyilvánítók 18%-a emelkedést prognosztizál, 17%-uk viszont a kiküldetési napok számának csökkenésére számít.

A felkeresett cégek 33%-ánál az elmúlt egy esztendőben senki nem volt külföldi kiküldetésen. Ahol volt ilyen út (131 cég), a gazdálkodó szervezetek 62%-a számolt be arról, hogy a vizsgált időszak alatt a korábbiakhoz képest nem változott náluk a kiküldetési napok száma. A kiküldetési napok számának emelkedéséről a választ adók 25%-a, annak csökkenéséről 13%-uk számolt be. A változások mértéke a legtöbb cégnél nem volt jelentős.

A felmérés keretében összesen 127 cég vezetője nyilatkozott a cégénél várható külföldi kiküldetési napok számáról.

A választ adók 20%-a szerint gazdálkodó szervezeténél a külföldi kiküldetési napok száma, ha nem is jelentős mértékben, de emelkedni fog az elkövetkezendő egy év során. Az ezzel ellentétes véleményen lévők aránya 15% volt. A visszaesés nagyságát ők sem prognosztizálják nagymértékűnek. (A cégek 34%-ánál nem terveznek az elkövetkezendő 12 hónapban külföldi kiküldetést.)

10. A kutatás módszertani háttere

2002 negyedik negyedében a korábbi felméréseknél alkalmazott strukturált kérdőívek segítségével, személyes interjúk keretében, a következő szegmensekben vizsgáltuk meg a turizmus konjunkturális helyzetének összetevőit.

6. táblázat

A minta összetétele

Szegmens	Mintaméret (db)
18 év feletti magyar lakosság (ténylegesen utazó)	1000
50 fő feletti vállalkozások	201
Utazási iroda, utazásszervező	202
Múzeum, kiállítóterem	100
Szálloda, panzió	197
Étterem	100
Légitársaság	22
Autópálya	2

A lakossági és szakmai megkérdezésen alapuló Turizmus Konjunktúraindex (TUX) a belföldi, a beutazó és a kiutazó turizmus piaci szereplőinek helyzetértékelését, illetve várakozását szintetizálja.

11. A 2002 negyedik negyedévi TUX összegzése

A TUX index (20,4 pont) az előző év azonos időszakához

képest kismértékben emelkedett (2,7 pont), és a vizsgált időszakban a második legmagasabb értéket érte el.

A beutazó turizmus konjunktúraindexe 2002 negyedik negyedében 10,6 pontot ért el, amely jelentős, 6,5 pontos javulást jelent az előző év hasonló időszakához képest. A négy év negyedik negyedét vizsgálva kijelenthetjük, hogy konjunkturális szempontból 2002 negyedik negyedéve volt a legkedvezőbb. Ennek ellenére a beutazó turizmus konjunkturális helyzete mind a belföldi, mind a kiutazó turizmusnál jóval kedvezőtlenebbül alakult a vizsgált időszakban.

Az előző évhez viszonyítva a belföldi turizmus konjunktúra indexe ugyan visszaesett 3,7 ponttal, de összességében a belföldi turizmus helyzete – 1999. 4. negyedét leszámítva – folyamatosan kedvezőnek minősül.

A kiutazó turizmus konjunktúraindexe 2002 negyedik negyedében 24,5 pontot ért el, amely jelentős, szignifikáns növekedésnek minősül az előző év hasonló időszakához képest. Ennek megfelelően a kiutazó turizmus konjunkturális helyzete stabilan kedvezően alakult a vizsgált időszakban, bár az index összetevőinek értéke jelentős változást mutat. A három fő szegmensen belül csak a lakoságnál nem figyelhető meg jelentős mértékű ingadozás. 2002 negyedik negyedében a vállalkozások indexe jelentősen emelkedett, a szakma indexének értéke is emelkedett, de jóval szerényebb mértékben.